

ผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทย: อุปสรรค และแนวทางการสนับสนุน

Carbon Credit Series Vol. 2 – Episode 1

CURRENT ISSUE

Vol.30 No.3521 30 กันยายน 2567

ผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทยเป็นใคร

ในการพัฒนาตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง มีความจำเป็นต้องทราบว่าผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในตลาดคาร์บอนเครดิตในขณะนี้ เป็นใคร มีลักษณะอย่างไร เพื่อจะได้สรรหาเครื่องมือหรือกลไกสนับสนุนกลุ่มดังกล่าว หรือกลุ่มอื่นให้เข้ามาเป็นผู้เกี่ยวข้องในตลาดเพิ่มเติม

โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย และ อบก. ได้จัดทำรายงานสถานการณ์และแนวโน้มตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจประเทศไทยปี 2567 ระบุลักษณะของผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอน สรุปได้ดังนี้

จักรี พิตลพฤษ์

เจ้าหน้าที่วิจัยอาวุโส

jakree.p@kasikornresearch.com

ลักษณะและบทบาทของผู้เกี่ยวข้องฝั่ง Supply-Demand

➤ ฝั่ง Supply

มีสัดส่วนราว 27% ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยในกลุ่มนี้มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้พัฒนาและดำเนินโครงการคาร์บอนเครดิต โดยหากพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุปทานของคาร์บอนเครดิต ได้แก่ ปริมาณคาร์บอนเครดิตในมาตรฐาน TVERs พบว่า มีการรับรองแล้วทั้งสิ้น 20.5 ล้าน tCO₂eq จาก 173 โครงการ ซึ่งโครงการที่ได้รับความนิยมในการพัฒนาเป็นโครงการประเภทพลังงานทดแทนโดยได้รับการรับรองคาร์บอนเครดิตแล้วทั้งสิ้น 11.6 ล้าน tCO₂eq (56.5%) จากจำนวน 84 โครงการ

ถัดมาเป็นโครงการประเภทการเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน 15.4% ในขณะที่โครงการประเภทป่าไม้และการเกษตรมีจำนวนโครงการที่ได้รับการรับรองคาร์บอนเครดิตแล้วน้อยที่สุดและมีปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรอง 2.7%

ตารางที่ 1: ปริมาณก๊าซเรือนกระจก (คาร์บอนเครดิต) ที่ได้รับการรับรอง
ตามมาตรฐาน TVERs จำแนกตามประเภทโครงการ

ประเภทโครงการ	จำนวนโครงการ	ปริมาณที่ได้รับการรับรอง (tCO ₂ eq)
 การพัฒนาพลังงานทดแทน (AE)	84	11,583,243
 การเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน (EE)	41	3,148,214
 การจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และวัสดุเหลือใช้ (WM)	27	2,707,439
 พลังงานทดแทนจากการจัดการของเสีย (AE&WM)	10	2,417,507
 ป่าไม้และพื้นที่สีเขียว (FOR)	9	543,221
 การเกษตร (AGR)	1	14,450
 อื่นๆ (OTH)	1	81,598
รวม	173	20,495,672

ที่มา: อบก., รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

หมายเหตุ: ไม่รวมโครงการที่ดำเนินโครงการแล้วแต่ยังไม่ได้รับการรับรองคาร์บอนเครดิต

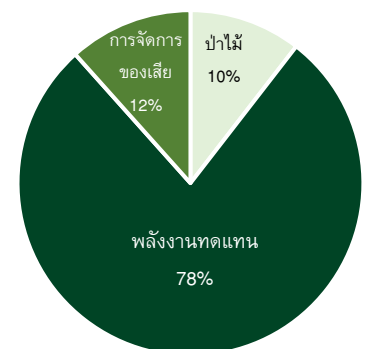
อีกหนึ่งบทบาทของผู้เกี่ยวข้องฝั่ง Supply คือการนำคาร์บอนเครดิตที่ได้รับการดำเนินการโครงการมาขาย โดยมีเพียง 3.48 ล้าน tCO₂eq หรือ 17.0% ของปริมาณคาร์บอนเครดิตที่ได้รับการรับรองทั้งหมด มีการมาซื้อขายกันแล้ว¹ สาเหตุนี้มาจากการที่ผู้พัฒนาหรือเจ้าของโครงการจะสามารถเลือกได้ว่าจะนำคาร์บอนเครดิตที่ได้รับการนั้นมาขายในจำนวนเท่าไร เมื่อไหร่ หรือจะเก็บคาร์บอนเครดิตดังกล่าวเพื่อใช้ชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามวัตถุประสงค์ของผู้พัฒนา/เจ้าของโครงการเองก็ได้

โดยพบว่า ข้อมูลการซื้อขายคาร์บอนเครดิต (รูปที่ 1) มีสัดส่วนอยู่ในโครงการประเภทพลังงานทดแทน (78%) ตามด้วยการจัดการของเสีย (12%) และป่าไม้ (10%)

อย่างไรก็ดี การที่ปริมาณการซื้อขายคาร์บอนเครดิตน้อยกว่าปริมาณที่ได้รับรอง สะท้อนความน่าจะเป็นได้ 2 กรณีจากฝั่งผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอน ได้แก่

รูปที่ 1: ปริมาณการซื้อขายคาร์บอนเครดิตสะสมในโครงการ T-VER จำแนกตามประเภทโครงการ

สัดส่วนการซื้อขายคาร์บอนเครดิต
จำแนกตามประเภทโครงการ (3.48 mtCO₂eq)

ที่มา: อบก., รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย

¹ ปริมาณซื้อขายและปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ได้รับการรับรองสะสม ณ 31 สิงหาคม 2567 ที่มา: อบก.

(1) ผู้ขายไม่ได้นำคาร์บอนเครดิตที่ได้รับการรับรองออกมาขายสู่ตลาดคาร์บอนเครดิตเนื่องจากต้องการนำคาร์บอนเครดิตดังกล่าวไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของตนเอง

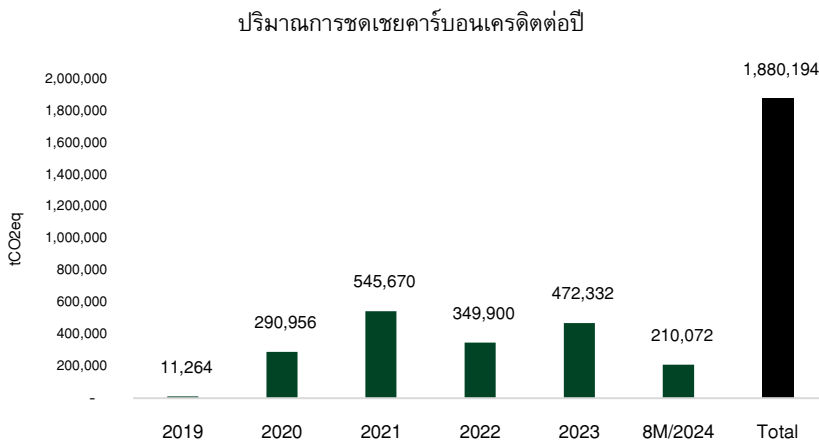
(2) ผู้ซื้อยังมีความต้องการซื้อคาร์บอนเครดิตไม่มาก ทำให้ราคาขายไม่คุ้มค่าพอให้ผู้พัฒนา/เจ้าของโครงการยินดีขาย

➤ ผัง Demand

องค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่มีความต้องการนำคาร์บอนเครดิต TVERs ไปชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กรนั้น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนราว 13% ของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด

ทั้งนี้ ปริมาณการนำคาร์บอนเครดิตที่ได้ถูกนำไปใช้ชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขององค์กร ผลิตภัณฑ์ งานอีเว้นท์ และการชดเชยส่วนบุคคลด้วยเครดิตมาตรฐาน TVERs มีจำนวนทั้งสิ้น 1.88 ล้าน tCO₂eq² (ณ 2 ก.ย. 67) คิดเป็นการชดเชยเฉลี่ยในช่วง 3 ปีล่าสุด 4.55 แสน tCO₂eq ต่อปี ในขณะที่มีการปล่อย CO₂ ราว 270 ล้านตันต่อปี³ **สะท้อนศักยภาพปริมาณการชดเชยก๊าซเรือนกระจกด้วยคาร์บอนเครดิตอีกจำนวนมากเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายสู่เส้นทางความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) ขององค์กร**

รูปที่ 2: ปริมาณการชดเชยคาร์บอนเครดิตมาตรฐาน TVERs

ที่มา: Thailand Carbon Credit Registry อบก., รวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

² ข้อมูล ณ 2 ก.ย. 2567 ที่มา: อบก. รวบรวมและคำนวณโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

³ ปริมาณการปล่อย CO₂ ในภาคอุตสาหกรรม และการจากเผาไหม้ของเชื้อเพลิงฟอสซิลในปี 2022 โดยไม่รวมการใช้ประโยชน์จากที่ดิน เช่น การตัดไม้ เกษตรกรรม, ที่มา: OurWorldinData

แนวทางการพัฒนาตลาดคาร์บอนผ่านปัญหาของผู้เกี่ยวข้องในตลาด

ตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจประเทศไทยยังเป็นตลาดใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาอีกมาก จากปริมาณการชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำมากเทียบกับปริมาณการปล่อยทั้งหมด (0.17%) โดยหากได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานวิชาการ และหน่วยงานระหว่างประเทศ เพื่อยกระดับตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจประเทศไทยให้มีความนิยมมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ แนวทางการพัฒนาที่เน้นสนับสนุนผู้เกี่ยวข้องฝั่ง Supply และ Demand โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย เสนอแนะแนวทางดังนี้

1. **เพิ่มช่องทางการใช้คาร์บอนเครดิตเพื่อชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายในประเทศผ่านนโยบายภาคบังคับ** โดยกำหนดเครื่องมือ เช่น ภาษีคาร์บอนที่อนุโลมให้สามารถใช้คาร์บอนเครดิตเพื่อชดเชยได้บางส่วนหรือกำหนดระยะเวลา
2. **พัฒนามาตรฐานการขึ้นทะเบียน ตรวจสอบ และรับรองโครงการให้ใช้ได้ในระดับสากล** เพื่อขยายตลาดเพิ่ม Demand การนำคาร์บอนเครดิตไปใช้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น เช่น โครงการชดเชยและการลดคาร์บอนสำหรับการบินระหว่างประเทศ (CORSA), องค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (IMO) หรือความสามารถในการแปลงข้ามมาตรฐาน เป็นต้น
3. **การสนับสนุนทางการเงิน** ผ่านมาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการประเมินและรับรองคาร์บอนเครดิต รวมถึงการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการคาร์บอนเครดิต เพื่อช่วยลดต้นทุนผู้พัฒนาโครงการ
4. **การจัดทำแนวทาง และส่งเสริมการลดก๊าซเรือนกระจกสำหรับภาคประชาชนและธุรกิจ (Best Practice)** เพื่อสร้างความรู้เกี่ยวกับการดำเนินโครงการคาร์บอนเครดิต รวมถึงการนำคาร์บอนเครดิตไปใช้งาน โดยเฉพาะในระดับชุมชนที่ยังขาดความรู้ แต่อาจมีศักยภาพในการดำเนินโครงการคาร์บอนเครดิต เพื่อดึงดูดองค์กรหรือหน่วยงานใหม่ให้เข้ามาสู่ตลาดคาร์บอนเครดิตภาคสมัครใจของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาชญากรรมความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวังและใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสี่ยงใดๆที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)

ภาคผนวก

บทความนี้ต่อเนื่องจากบทความคาร์บอนเครดิต Vol. 1 ของศูนย์วิจัยกสิกรไทยในช่วงต้นปี 2024⁴ ที่ได้สรุปรายละเอียดข้อมูลการซื้อขาย แนวทางการพัฒนาโครงการ ราคา สิ่งที่ต้องพิจารณา รวมถึงแนวทางที่สามารถใช้กลไกคาร์บอนเครดิตไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ลด PM2.5

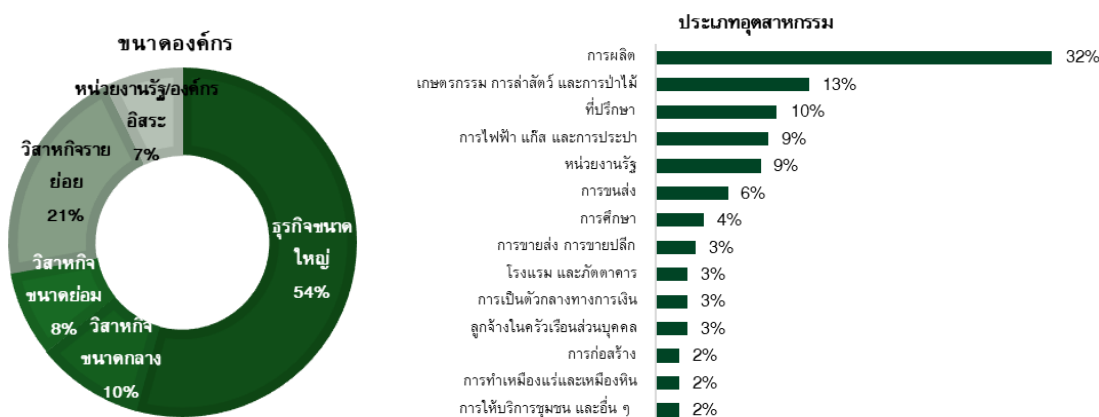
โดยใน Vol. 2 นี้จะเสนอแง่มุมต่าง ๆ ของตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลแบบสำรวจ และข้อมูลเชิงประจักษ์ในตลาดคาร์บอน โดยในบทความฉบับนี้ จะพูดถึงลักษณะของผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอนเครดิตทั้งฝั่งอุปสงค์ (Demand) และฝั่งอุปทาน (Supply) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจในประเทศไทยได้อย่างตรงจุด

ขนาด ประเภทองค์กร และความเกี่ยวข้องกับตลาดคาร์บอนในประเทศไทย

➤ ขนาดและประเภทองค์กร

ผลสำรวจระบุว่าผู้เกี่ยวข้องในตลาดเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ในสัดส่วน 54% ธุรกิจ SME 39% และหน่วยงานรัฐ/องค์กรอิสระ 7% และเมื่อพิจารณาจำแนกตามหมวดอุตสาหกรรม พบว่าสาขาที่มีสัดส่วนมากที่สุด ได้แก่ การผลิต (32%) เกษตรกรรม การล่าสัตว์และป่าไม้ (13%) และบริษัทที่ปรึกษา (10%)

รูปที่ 3: สัดส่วนผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทย
จำแนกตามขนาดองค์กรและประเภทอุตสาหกรรม

ที่มา: รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจประเทศไทยปี 2567

⁴ ประกอบด้วย [อย่ากลัว...คาร์บอนเครดิต \(Carbon Credit\) คืออะไร? ขายทำกำไรได้หรือไม่? การซื้อขายคาร์บอนเครดิต \(Carbon Credit\) ในไทย ต้องทำอย่างไร? พัฒนาโครงการคาร์บอนเครดิตในไทย ต้องพิจารณาอะไร? และ ลดการเผาด้วยคาร์บอนเครดิต และบรรลุเป้าหมาย Net Zero](#)

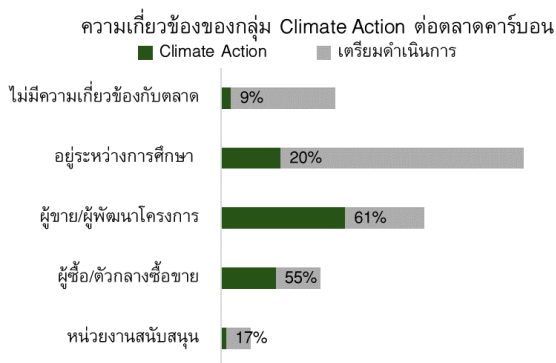
➤ ความเกี่ยวข้องกับตลาดคาร์บอน

องค์กรส่วนใหญ่ (85%)⁵ มีความเกี่ยวข้องหรืออยู่ระหว่างการเตรียมเข้าเป็นผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอนเครดิต โดยในบรรดาผู้เกี่ยวข้องกับการตลาดคาร์บอน จำแนกเป็นผู้ขาย/ผู้พัฒนาโครงการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สร้างอุปทาน (Supply) คาร์บอนเครดิตแก่ตลาดจำนวน 27% ผู้ซื้อ/ตัวกลางซื้อขายซึ่งเป็นอุปสงค์ (Demand) ของตลาดคาร์บอนเครดิตจำนวน 13% และหน่วยงานสนับสนุน 4%

นอกจากนี้ หากพิจารณาการดำเนินการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก พบว่าผู้เกี่ยวข้องในตลาดคาร์บอนเครดิตจำนวน 1 ใน 3 มีการดำเนินการด้านดังกล่าวแล้ว โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยเรียกกลุ่มนี้ว่า **“Climate Action”**

กลุ่มนี้ได้เริ่มทำโครงการคาร์บอนเครดิต T-VER การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต การชดเชยด้วยคาร์บอนเครดิตและรับรองตนเอง (Self-Declaration) หรือบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality/Net Zero แล้ว สะท้อนการปรับตัวต่อการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัท/หน่วยงานในประเทศไทย

รูปที่ 5: การดำเนินการเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Climate Action) ขององค์กรที่มีความเกี่ยวข้องต่อตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทย

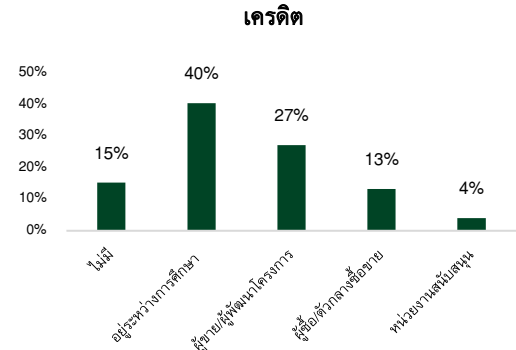

ที่มา: รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจประเทศไทยปี 2567

อย่างไรก็ดี เหตุผลการมีส่วนร่วมขององค์กร Climate Action ในตลาดคาร์บอนโดยเฉพาะการเข้าไปเป็นผู้ขาย/ผู้พัฒนาโครงการ และผู้ซื้อ/ตัวกลางซื้อขายในสัดส่วนมาก เป็นผลจากธุรกิจดังกล่าวมักเป็นองค์กรขนาดใหญ่ มีองค์ความรู้ และความพร้อมด้านเงินทุน โดยการดำเนินการดังกล่าวจึงสามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กร

รูปที่ 4: สถานะความเกี่ยวข้องขององค์กรที่มีต่อตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจของประเทศไทย

ความเกี่ยวข้องขององค์กรต่อตลาดคาร์บอน

ที่มา: รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตลาดคาร์บอนภาคสมัครใจประเทศไทยปี 2567

⁵ องค์กรที่เป็นสมาชิกเครือข่ายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกต่าง ๆ เช่น เครือข่ายคาร์บอนนิวทรัลประเทศไทย (TCNN) Carbon Markets Club สมาคมพลังงานหมุนเวียนไทย (อาร์อี 100) สมาธิกสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น